

VERENIGING HET EDELHERT

www.hetedelhert.nl

 Vereniging het Edelhert

 @VHE_nieuws

Apeldoorn, 17 juni 2017.

Aan: de leden van Provinciale Staten van Flevoland

Van: Vereniging het Edelhert

Geachte leden van het Provinciale Staten Flevoland,

Op 28 juni wordt door de Statencommissie Duurzaamheid wederom gesproken over het toekomstig beleid binnen de Oostvaardersplassen (OVP). Vereniging het Edelhert (VhE) heeft een evaluatie opgesteld over het beheer in de OVP over de afgelopen 6 jaar, deze bieden wij hierbij aan.

Beleidsinventarisatie over 6 jaar Oostvaardersplassen

Het is alom gebruikelijk en niet verkeerd om na een overdracht van beleid naar een andere partij te inventariseren wat dit beleid in het verleden heeft opgeleverd en welke eventuele maatregelen genomen moeten/kunnen worden door deze nieuwe beleidsmakers. Voor de Oostvaardersplassen (OVP) is hiermee een eerste aanzet geven om dit op papier te zetten, niet om iets of iemand 'de zwarte piet' te geven maar enkel en alleen om het welzijn van de grote grazers te verbeteren want daar gaat het ons om!

Overdracht

Eind 2016 is het beheer van de OVP onder toezicht gekomen van de Provincie Flevoland. Dat geldt ook voor het welzijn van de grote grazers.

In februari 2017 heeft de Provincie Flevoland een voorstel aangenomen om de functie van de OVP enigszins aan te passen in die zin dat het accent voor het beheer vooral moet liggen bij de bescherming van vogels en er meer ruimte moet komen voor recreatie. Het moet qua begroeiing een meer gevarieerd en interessant gebied worden en daarbij zal de over-populatie grote grazers moeten worden aangepast.

Wat is na 6 jaar beleid op de diverse onderdelen de huidige situatie rondom de Oostvaardersplassen?

ICMO2 rapport

Deze commissie werd in 2010 door de minister ingesteld omdat er enige jaren na ICMO1 werd geconstateerd dat er binnen de OVP sprake was van onnodig en vermijdbaar lijden bij de toen aanwezige grote grazers.

De ICMO2 commissie is in november 2010 tot de conclusie gekomen dat aan een aantal voorwaarden moet worden voldaan om het dierenwelzijn te borgen en maatschappelijk aanvaardbaar te maken.

Helaas is de geadviseerde *forse* terreinuitbreiding buiten het OVP raster van enkele duizenden hectare nog steeds niet uitgevoerd. Dit houdt in dat de beschutting en voedselsituatie voor de grazers in deze 6 jaar niet structureel is veranderd. Het vroeg reactief beheer heeft een dusdanige, ieder jaar weer terugkerende vorm aangenomen dat dit niet meer reëel verdedigbaar is. In de afgelopen 7 winters waarvan 6 zeer zachte winters waren (t/m 01-05-2017) er bijna 8000 dieren omgekomen door honger en gebrek. Per winter waren dit gemiddeld 1129 grote grazers. De maatschappelijke Klankbordgroep is door SBB eenzijdig opgezegd. Ook het onderzoek naar de effecten van het huidige beheer op de doelen van Natura 2000 en biodiversiteit is nooit uitgevoerd c.q. openbaar gemaakt.

De voorstanders van het huidige systeem blijven maar beweren dat het Oostvaardersveld en het Hollandse Hout-zuid open zijn gesteld voor de grote grazers, dit mag een ultieme wens zijn, het is tot nu toe niet gerealiseerd en dat zal ook niet gebeuren omdat de runderen en paarden so wie so geen toegang krijgen tot die gebieden en edelherten de te kleine passage niet willen gebruiken!

Conclusie: Gebiedsuitbreiding, de belangrijkste aanbeveling uit ICMO2 is niet uitgevoerd.

Natura 2000

Het verlies aan biodiversiteit is een van de grootste uitdagingen op milieugebied waarmee de EU wordt geconfronteerd. Een essentieel element van de EU-strategie voor 2020 om het biodiversiteitsverlies een halt toe te roepen. Citaat: Europese Rekenkamer, Nat. 2000 uit 2017. Duidelijk is dat het beleid van de afgelopen 6 jaar in de OVP de biodiversiteit ernstig achteruit heeft laten gaan. Met voortzetting van het huidige Hands-off beheer worden ook de instandhoudingsdoelen voor 19 tot 23 vogelsoorten niet gehaald. Mede door de hoge begrazingsdruk van de grote grazers zijn, in de OVP veel voorkomende dieren, zoals reeën, hazen en muizen volledig verdwenen. Ook zijn de wilgen en ander struikgewas verdwenen en praktisch alle bomen, door het schillen van de grazers ten dode opgeschreven. Het in ICMOII advies voor onderzoek naar de biodiversiteit is nooit uitgevoerd.

In de conclusie van een oud artikel van Theo Vullink en Menno Bart van Eerden staat al te lezen dat:

Het is de vraag of de hands off-benadering in dit man-made wetland binnen een polder waar de natuurlijke dynamiek aan banden is gelegd, uiteindelijk leidt tot die biodiversiteit die in een natuurlijk systeem aanwezig is. De verwachting is dat dit niet zal gebeuren, aangezien de abiotische variatie en dynamiek gering zijn. Van tijd tot tijd extra ingrijpen om 'catastrofes' te simuleren zal daarom nodig zijn om de biodiversiteit te behouden.

Conclusie: vele vogelsoorten, kleine zoogdieren en begroeiing in de randzone en in het moeras zijn verminderd c.q. verdwenen door het huidige beleid van de afgelopen jaren is de biodiversiteit sterk achteruitgegaan.

Ecologische draagkracht

*In een min of meer natuurlijk terrestrisch ecosysteem komt de primaire productie – de plantengroei – ten goede aan een complex van consumenten. In directe zin zijn dit planteneters (insecten, vogels, kleine tot grote zoogdieren) en zaadeters (insecten, muizen, vogels). In indirecte zin: predatoren (insecten, amfibieën, reptielen, vogels, kleine tot grote zoogdieren) en reducenten (bacteriën, schimmels, wormen, aaseters). Tezamen vormen deze componenten een voedsel web, waarin zij alle hun functionele plaats hebben en in een dynamisch evenwicht verkeren. De **ecologische draagkracht** van zo'n systeem betreft het vermogen om dit evenwicht en daarmee levenskrachtige populaties van alle samenstellende soorten (semi)permanent in stand te houden. Deze omschrijving van ecooloog Frits van Beusekom geeft aan dat het grazig deel van 1800 ha ver boven haar draagkracht moet functioneren. Het verdwijnen van de reeds genoemde diersoorten, het vertrek van de meeste vogelsoorten, het verdwijnen van de meeste vegetatie en de wintersterfte van de grote grazers zijn hiervan het bewijs.*

Grote grazers

Geregeld wordt beweerd dat het aantal grote grazers binnen de OVP aan het afnemen is, niets is minder waar. De sterke zomerbiotoop zorgt de laatste 6 jaar voor een stabiele najaar-stand van gemiddeld 4400 dieren.

Wel vind er een verschuiving plaats in de samenstelling van de grote grazers. Onderstaande tabel laat duidelijke deze verschuiving zien in de afgelopen 11 jaar naar 2/3 minder runderen naar 200% meer herten.

Soort	Rund	paard	hert	totaal	dood
2004-2005	665	880	1550	3095	697
2010-2011	345	1098	2500	3943	792
2015-2016	225	1075	3050	4350	1613

Bij de herten is inmiddels ook een volledige scheefgroei aan de orde, in 2012-2013 was het ongeveer 1 mannelijk hert op 20 vrouwelijke dieren. Vooral de oudere en middenklasse herten sneuvelen door de inspanning van de bronst en omdat de bronsttijd steeds meer naar de winter verschuift is het voor de herten onmogelijk om voldoende aan te sterken voor de winterperiode.

Conclusie: De voor bezoekers spectaculaire bronst zal sterk verminderen/verdwijnen.

Publiek

Een terugloop in het aantal bezoekers is een feit. De film 'de nieuwe Wildernis' heeft beelden laten zien die er in werkelijkheid niet zijn. Vrije wandeling is niet toegestaan en in de wintermaanden te onveilig. Daarom heeft SBB het Oostvaardersveld en Hollandse Hout-Zuid ingericht als etalagegebied voor het publiek, hier zou men de Oostvaardersplassen kunnen beleven! Helaas is er nu en zal er in de toekomst geen grote grazer uit de OVP te zien zijn,

Conclusie: een lege etalage voor de bezoekers!

Boswachters

Grote waardering mag er zijn voor deze mensen die opgeleid zijn om flora en fauna te beschermen maar het vroeg reactief beheer moeten uitvoeren. Ieder jaar weer, 5 maanden lang, 7 dagen per week moeten zij deze jaarlijks terugkerende, door de mens gecreëerde hongersnood d.m.v. vroeg-reactief beheer opvangen. Dit vraagt om ieder jaar weer, gemiddeld 1129 zieke en verhongerde dieren af te schieten. Dit is voor een echte natuurliefhebber een verschrikking.

Conclusie: het schieten van 7 tot 10 stervende dieren per dag, 5 maanden en 7 jaar lang is een vorm van verkeerd beheer!

Nationaal Park

Dat met het huidige beleid het deel waar de grote grazers leven een actief onderdeel kan worden van een Nationaal Park is een utopie. Alleen al uit kwaliteit van de natuurbeleving is dit onmogelijk. Het veiligheidsvraagstuk in de wintermaanden is een tweede obstakel en de afvoer/laten liggen van kadavers zal door de gemiddelde bezoeker niet begrepen worden. Het moet echter wel opgelost worden want de kuddes zijn wel de trekpleister van de OVP. Om te beleven wil men erbij zijn en niet op een afstand van kilometers stipjes zien. Dit heeft SBB ook duidelijk begrepen daarom is er een etalage gebied ingericht, wat tot nu toe helaas voor de bezoeker hertenvrij is en vermoedelijk ook zal blijven.

Toekomst

De vraag " wat heeft het huidige beheersysteem over de afgelopen 20 jaar voor Flevoland en haar natuur opgeleverd"?

Het antwoord moet door de voorstanders maar eens ingevuld worden, dat wordt een hele lastige. Volgens deze voorstanders is het ook nog veel te vroeg om dit al te kunnen zien, het kan nog wel 25 jaar duren voordat een mogelijke verbetering zichtbaar wordt. Het is echter wel de hamvraag aan de voorstanders en wij zijn zeer benieuwd naar het antwoord.

Aan de politiek de keus om nog eens 25 jaar te wachten of nu nieuwe keuzes te maken voor een ander beheer en een mooi Nationaal Park.

Ook vele vragen over het toekomstig beheer zijn tot nu toe niet beantwoord. Zonder compleet te zijn volgen hierbij de belangrijkste:

1. Hoe denkt SBB de grote grazers weg te houden van de nog aan te leggen vogel eilandjes in het grazige deel?
2. hoe denkt SBB straks het vroeg reactief beheer van de herten in het voor de mens ontoegankelijk en onoverzichtelijk drooggelegde moeras uit te voeren?
3. Welke maatregelen neemt SBB om de biodiversiteit te verbeteren/verhogen?

Juridische aspecten

Als SBB als grondeigenaar en de Provincie als bevoegd gezag beide de wil hebben om tot aantal vermindering van de grote grazers over te gaan is er niemand die dat tegen kan houden. Er zijn redenen genoeg om dit uit te voeren.

De OVP heeft geen andere wetgeving dan het Deelerwoud op de Veluwe of de Amsterdamse Waterleidingduinen in Noord Holland. Daar is na veel gesoebat en protesten ook door de grondeigenaar en de provincie gewoon bepaald dat de Natura 2000 doelen niet meer worden bereikt en werd vergunning gegeven om aantalsreductie toe te passen.

Per 1 januari 2017 is de nieuwe wet Natuur van kracht geworden, hierin worden jacht en beheermaatregelen, ook in Natura 2000 gebieden zonder meer weer mogelijk.

Ook wordt er in het Natura 2000 beheerplan OVP geen woord gerept over de aantallen grote grazers of de samenstelling van de kuddes terwijl dat van grote invloed kan zijn op het realiseren van de doelstellingen van Natura 2000.

Er kunnen wel juridische hobbels komen bij de afspraken tussen de Provincie en het Ministerie. Deze zijn door de politiek gemaakt en kunnen ook via de politieke weg worden opgelost. terwijl dat van grote invloed kan zijn op het realiseren van de doelstellingen van Natura 2000.

Conclusie: waar een wil is is een weg

Horsterwold en corridor open!

Een oud bericht in een nieuw jasje, echter... het geeft wel aan dat Groen Links het huidige beleid te kort vind schieten. Zij vinden dus ook dat ICMOII niet is uitgevoerd en er gebiedsuitbreiding moet komen!!

Actief beheer

Bij actief beheerde kuddes kan dat er ongeveer als volgt uit zien: Totaal aantal dieren in het voorjaar 900 stuks, samengesteld uit 200 runderen, 300 paarden en 400 herten. Aanwas per jaar: 60 runderkalveren, 120 veulens en 220 hertenkalveren. Totaal 400 dieren. Het afschot per jaar wordt dan even groot als de aanwas, 400 dieren per jaar i.p.v. 1129 dieren gemiddeld met het huidige systeem! Ook kunnen de dieren indien gewenst in de voedselketen worden opgenomen.

Conclusie: 3x minder dode dieren p/j, lagere kosten, mooier gebied, open voor toerist.

Hoe verder?

Het huidige beleid, gebaseerd op *systeem Vera* bestaat uit 'de natuur zijn gang laten gaan' en wachten op een natuurlijke escalatie waardoor b.v. door een strenge winter 80% van de dieren sterft door honger en gebrek.

Hierdoor komt het moeras weer in fase 1, de groei van de grote grazers begint opnieuw totdat er zich weer een nieuwe, natuurlijke escalatie voordoet. De echte resultaten zoals Vera zegt kunnen nog wel 25 jaar uitblijven. Een artikel van hoogleraar Leendert Louwe Kooijmans haalt deze bewering van Vera volledig onderuit en stelt zelfs dat Vera hier 'ernaast' zit!

Het systeem Vullink zorgt voor een reset van de biologische klok van het moeras door het aantal grote grazers door menselijk ingrijpen terug te brengen naar 250 dieren. Het moeras kan dan in ongeveer 15 jaar de drie stadia weer doorlopen waarna de hele procedure opnieuw ingezet wordt. *Systeem VhE* brengt het aantal grote grazers terug naar een doelstand van 900 dieren en kijkt per jaar naar de begrazingsresultaten en de effecten op de moeras vegetatie. Per jaar kan door meer of minder afschot gestuurd worden met de hoeveelheid en samenstelling van de grote grazers

Conclusie:

Het systeem Vullink is een semi-natuurlijk systeem omdat de mens toch steeds ingrijpt, maar het imiteert in zekere zin een mogelijk natuurlijke situatie.

Het systeem Vera kan niet werken omdat er sprake is van half-natuur, er zijn geen predators. De voedsel keten is niet compleet en de dieren zijn er door de mens ingebracht. Er is dus geen sprake van natuur die evenwichtig z'n gang kan gaan.

Het systeem VhE erkent op voorhand dat er sprake is van half-natuur en stemt het beheer daarop af. Naar ons stellige idee kan met het kunstmatig droogleggen van het moeras de biologische klok van het moeras ook met 900 grazers worden gereset!

J.H.M. Linthorst

Voorzitter

Vereniging het Edelhert

06 30447359

Vereniging het Edelhert Postbus 981 7301BE Apeldoorn. voorzitter@hetedelhert.nl